

MILINDAPANHA 'ST

Paali keelest Linnart Mäll

Pärast Makedoonia Aleksandri sõjakäiku tekkis Vahemere ja Induse jõe vahelisel alal mitmeid kreeka dünastiatest valitsetud riike ja riigikesi. II sajandil ema oli ühe selleaolise Pandžabis asunud väikeriigi valitsejaks Menandros, kes India traditsioonis on tuntud Milinda nime all. Milinda tundis suurt huvi Indias levinud õpetuste vastu, paali keeles kirjutatud "Milindapanha 's" ("Milinda küsimustes") kirjeldatakse tema vestlust budistliku munga Nagasenaga.

Radža küsis: "Kõrgeauline Nagasena, kas keha on erakutele armas?"

"Ei, suur radža, keha ei ole erakutele armas."

"Miks te aga keha pärast muret tunnete ja tema eest hoolt kannate?"

"Suur radža, kas sa oled lahinguväljal kunagi noolest haavata saanud?"

"Olen, kõrgeauline."

"Kas haava määriti õlidega, võiti salvidega ja seoti sidemega kinni?"

"Jah, kõrgeauline, haava määriti õlidega, võiti salvidega ja seoti sidemega kinni."

"Ning suur radža, kas see haav, mille eest nii üliväga hoolitseti, oli sulle armas?"

"Ei, kõrgeauline, ta ei olnud armas."

"Samal moel, suur radža, ei ole erakutele ka keha armas."

Radža küsis: "Kõrgeauline Nagasena, kas see, kes sureb, on sama, kes sündis, või on ta teine?"

"Ta ei ole ei sama ega ka teine:"

"Too näide!"

"Kunagi olid sa pisitilluke, väetike, abitult lelav lapsukene. Mida sa mõtled, kas praegu suureks kasvanult oled seesama?"

"Ei, kõrgeauline, see lapsuke oli üks, mina olen aga teine."

"Kui nii, siis suur radža, sul ei ole ei ema, ei isa ega õpetajat. Kas kooli läheb üks ja kooli lõpetab teine? Kas üks teeb kurja, karistuse aga kannab teine?"

"Kindlasti mitte, kõrgeauline! Mida sa aga ise kõige selle kohta ütled?"

"Suur radža, kunagi olin ma pisitilluke, väetike, abitult lelav lapsukene, nüüd aga olen suureks kasvanud. Keha kestvuse läbi on kõik eluperioodid kokku köidetud."

"Too näide!"

"Kui keegi paneb õhtul lambi põlema, kas siis see lamp võib öö läbi valgust anda?"

"Jah, kõrgeauline, ta võib öö läbi valgust anda."

"Kas aga leek, mis loidab öö hakul, on sama, mis loidab öö lõpul?"

"Ei, kõrgeauline, see ei ole sama."

"Kas sellest järgneb, et öö hakul põles üks lamp, keskööl teine ja öö lõpul kolmas?"

"Ei, kõrgeauline, üks ja seesama lamp andis valgust kogu öö."

"Samal viisil, suur radža, tuleb mõista käigi nähtuste kestvust. Üks sünnib ja teine sureb, teadvuse seisundid vahelduvad pidevalt, uus seisund ei ole see, mis endine, aga ta pole ka teine!"